

مدیر طرح از طرف مجری: امیر ناظمی

همکاران اصلی در تدوین گزارش: شادی ضیغمی، مینا درویش، امیرحسین عصارزاده، امیر ناظمی

نشانی کارفرما: اراک، بلوار فاطمیه، استانداری مرکزی، تلفن: ۰۸۶ - ۳۳۶۶۶۰۰۱

نشانی مجری: تهران، کریمخان، ایرانشهر، آذرشهر، شماره ۱۱، طبقه اول، تلفن: ۰۲۱-۸۸۳۰۰۷۵۵

Info@atinegaar.com

www.atinegaar.com

گزارش «پروفایل شهرستان محلات» پیرو قرارداد شماره ی ۹۱/۸/۲/ص با موضوع آینده‌نگاری آمایش استان مرکزی (اجرای فاز دوم مطالعات آمایش استان) تهیه شده است.

صحت مندرجات گزارش برعهده‌ی مدیر طرح پژوهشی است.

کلیه حقوق و مالکیت دستاوردهای حاصل از این گزارش متعلق به مجری و کارفرما به صورت مشترک است.

هرگونه نسخه برداری از آن، اعم از کپی، نسخه برداری الکترونیکی و یا ترجمه بخش یا تمام آن، و استفاده از محتوای گزارش منوط به اخذ مجوز کتبی از مجری و کارفرما و با استناد به کلیه اطلاعات گزارش مجاز است.

Mahallat County Profile

Report No. 25-12

Main Project:

Markazi Spatial Foresight

© Copyright 2015, Atinegaar Thinktank

All rights reserved.

Published March, 2015

This document may not, in whole or in part, be copied, photocopied, reproduced, translated, or reduced to any machine readable form without Atinegaar's formal permission. Every effort has been made to ensure the accuracy of this document. However, Atinegaar shall not be liable for any error or for incidental or consequential damages pertinent to the form, performance, or use of this document or the examples within. The information herein is subject to change without notice.

Trademarks

Other product names mentioned in this document may be trademarks or registered trademarks of their respective companies and are the sole property of their respective owners.

چکیده

این گزارش به ارائه تصویری از شهرستان محلات مبتنی بر نتایج مطالعات آینده‌نگاری آمایش استان مرکزی می‌پردازد. بر این اساس پس از مقایسه شهرستان محلات با سایر شهرستان‌های استان مرکزی از منظر چند شاخص کلیدی در دسترس، تلاش شده است تا نتایج بخش‌های مختلف مطالعه در خصوص شهرستان محلات، در این گزارش به صورت خلاصه ارائه شود. در پایان نیز نقش شهرستان محلات با توجه به ویژگی‌ها و پتانسیل‌هایش در جهت پیشبرد اهداف و راهبردهای استان، تبیین شده است.

کلیدواژه: شهرستان محلات، توسعه، توان اکولوژیک، راهبردهای آمایشی پابرجا

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
۱ شهرستان محلات از منظر آمار	۱
۲ مهمترین نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای شهرستان محلات	۱۷
۱-۲ نقاط قوت	۱۷
۲-۲ نقاط ضعف	۱۸
۳-۲ فرصت‌ها	۱۸
۴-۲ تهدیدات	۱۸
۳ وضعیت توان اکولوژیکی شهرستان محلات	۱۹
۴ وضعیت توسعه اقتصادی، اجتماعی، سکونتگاهی و فناوریانه شهرستان محلات	۲۰
۵ نقش شهرستان در راستای تحقق اهداف و پیاده‌سازی راهبردها	۲۶
۶ نتیجه‌گیری و جمع‌بندی	۲۸

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۶	جدول ۱: فعالیتهای دارای مزیت نسبی شهرستان محلات در سال ۱۳۹۰
۲۶	جدول ۲: ماموریتها و وظایف خاص شهرستان محلات در جهت پیشبرد راهبردهای کلان استان

فهرست شکل‌ها

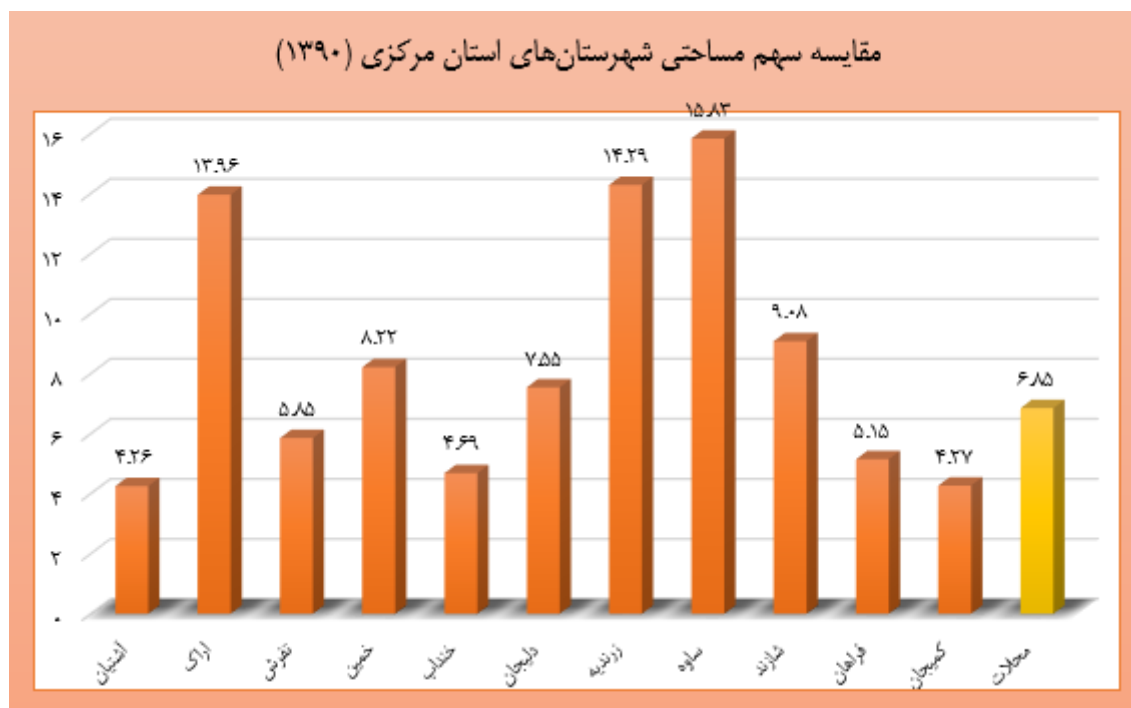
صفحه	عنوان
۲	شکل ۱: مقایسه سهم مساحتی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰
۳	شکل ۲: مقایسه سهم جمعیتی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰
۴	شکل ۳: مقایسه سهم جمعیت روستایی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰
۵	شکل ۴: مقایسه نرخ باسوادی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰
۶	شکل ۵: مقایسه نرخ باسوادی جمعیت شهری و روستایی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰
۷	شکل ۶: مقایسه ضریب شهرنشینی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰
۸	شکل ۷: مقایسه نرخ مشارکت اقتصادی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰
۹	شکل ۸: مقایسه نرخ بیکاری شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰
۱۰	شکل ۹: مقایسه سهم اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی در شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۸۵
۱۱	شکل ۱۰: مقایسه تعداد کل کارگاه‌های صنعتی شهرستان‌های استان مرکزی
۱۲	شکل ۱۱: مقایسه سهم ارزش افزوده بخش صنعت در شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۸۵
۱۳	شکل ۱۲: مقایسه تغییرات سهم اشتغال بخش صنعت در شهرستان‌های استان مرکزی
۱۳۹۰	شکل ۱۳: مقایسه ضریب مکانی اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی در شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰
۱۴	

- شکل ۱۴: روند تغییرات ضریب مکانی شهرستان محلات
- شکل ۱۵: نقشه توان اکولوژیک شهرستان محلات
- شکل ۱۶: شمای کلی از وضعیت توسعه‌یافتگی سازمان فضایی شهرستان محلات در مقایسه با سایر شهرستان‌های استان مرکزی
- شکل ۱۷: وضعیت توسعه اجتماعی شهرستان محلات از منظر شاخص‌های مختلف
- شکل ۱۸: وضعیت توسعه اقتصادی شهرستان محلات از منظر شاخص‌های مختلف
- شکل ۱۹: وضعیت توسعه سکونتگاهی شهرستان محلات از منظر شاخص‌های مختلف
- شکل ۲۰: وضعیت توسعه فناوری و خدمات برتر شهرستان محلات از منظر شاخص‌های مختلف

۱ شهرستان محلات از منظر آمار

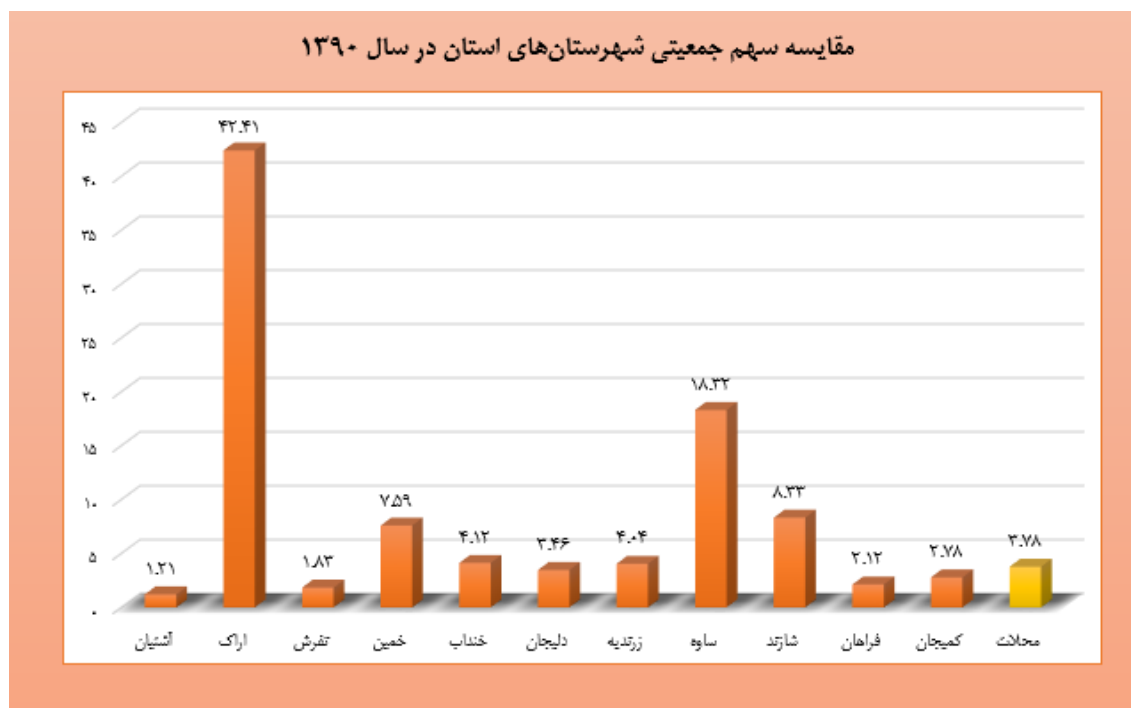
شهرستان محلات در جنوب شرقی استان مرکزی قرار دارد و از شمال و شمال شرق به شهرستان دلیجان، از شمال غرب به شهرستان اراک، از غرب به شهرستان خمین و از جنوب به استان اصفهان محدود می شود. مساحت این شهرستان ۱۹۹۶ کیلومتر مربع است که حدود ۶,۵۸ درصد از مساحت استان را دربر می گیرد. شهرستان محلات، از ۱ بخش، ۲ شهر (محلات و نیمور) و ۲ دهستان (باقرآباد و خورعه) تشکیل شده است. این شهرستان از مجموع ۱۷۹۱۵,۰۵ هکتار کل عرصه های جنگلی استان مرکزی، ۱۶,۳۸ درصد از عرصه های جنگلی را به خود اختصاص داده است. از مجموع ۱۴۱۳۹۵۹ نفر جمعیت استان، حدود ۳,۷۸ درصد ساکن این شهرستان هستند. همچنین از مجموع ۳۶۸۹۵۸ نفر جمعیت روستایی استان، ۱,۸۸ درصد ساکن این شهرستان هستند.

شکل ذیل، به مقایسه سهم مساحتی شهرستان های استان مرکزی با یکدیگر می پردازد. همانگونه که مشخص است شهرستان محلات، جایگاه هفتم را از نظر مساحت، در میان شهرستان های استان، به خود اختصاص داده است.

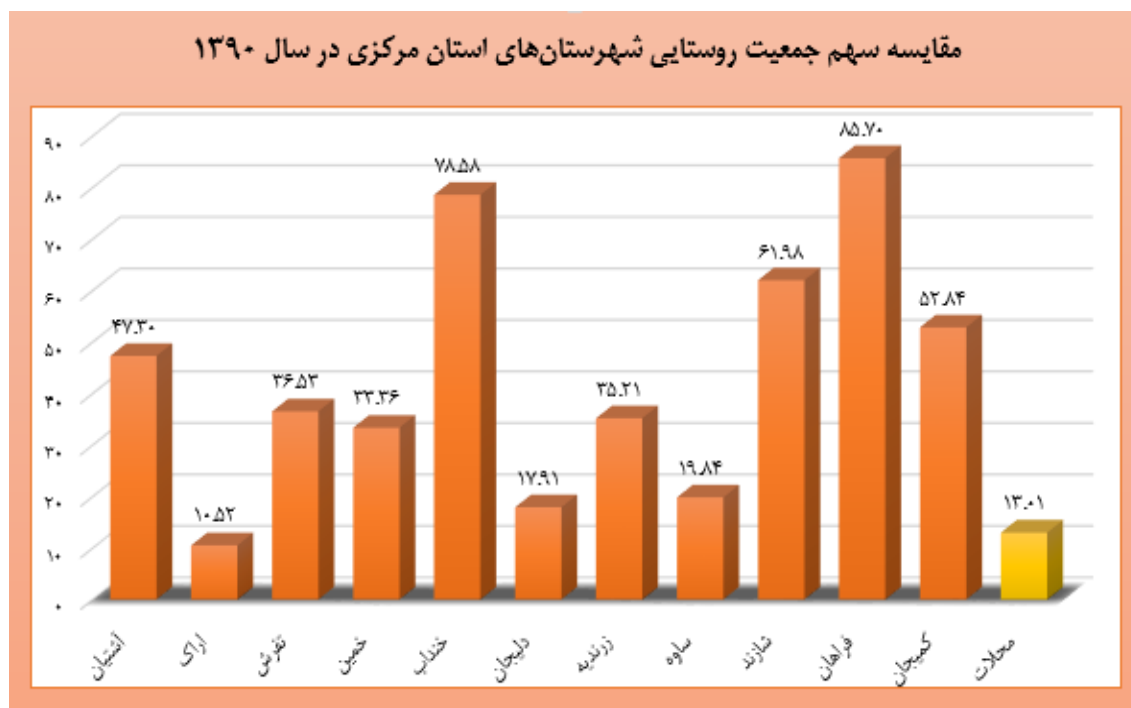
شکل ۱: مقایسه سهم مساحتی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

شکل بعد، به مقایسه سهم جمعیتی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰ می‌پردازد. شهرستان محلات با ۳,۷۸ درصد از جمعیت کل استان، از نظر سهم جمعیتی، در رتبه هفتم میان شهرستان‌های استان قرار گرفته است.

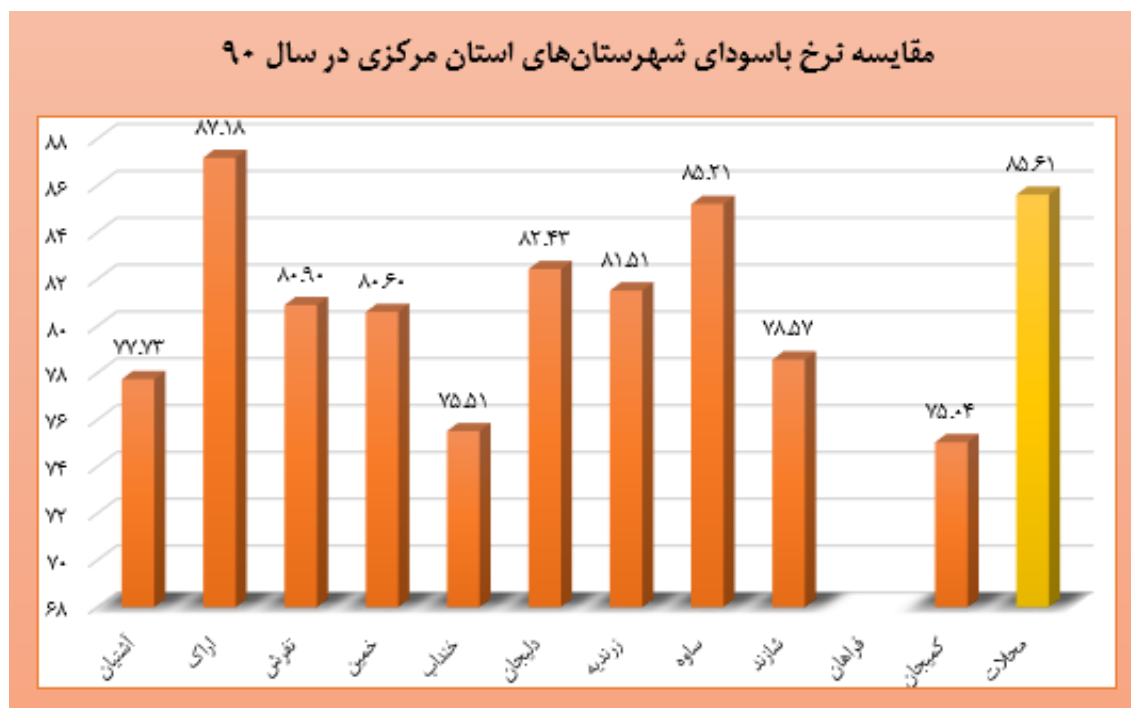
شکل ۲: مقایسه سهم جمعیتی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

شکل بعد، سهم جمعیت روستایی شهرستان‌های استان را از کل جمعیت روستایی استان نشان می‌دهد. همانگونه که مشخص است شهرستان محلات با ۱۳,۰۱ درصد، پس از اراک، کمترین سهم جمعیت روستایی را به خود اختصاص داده است.

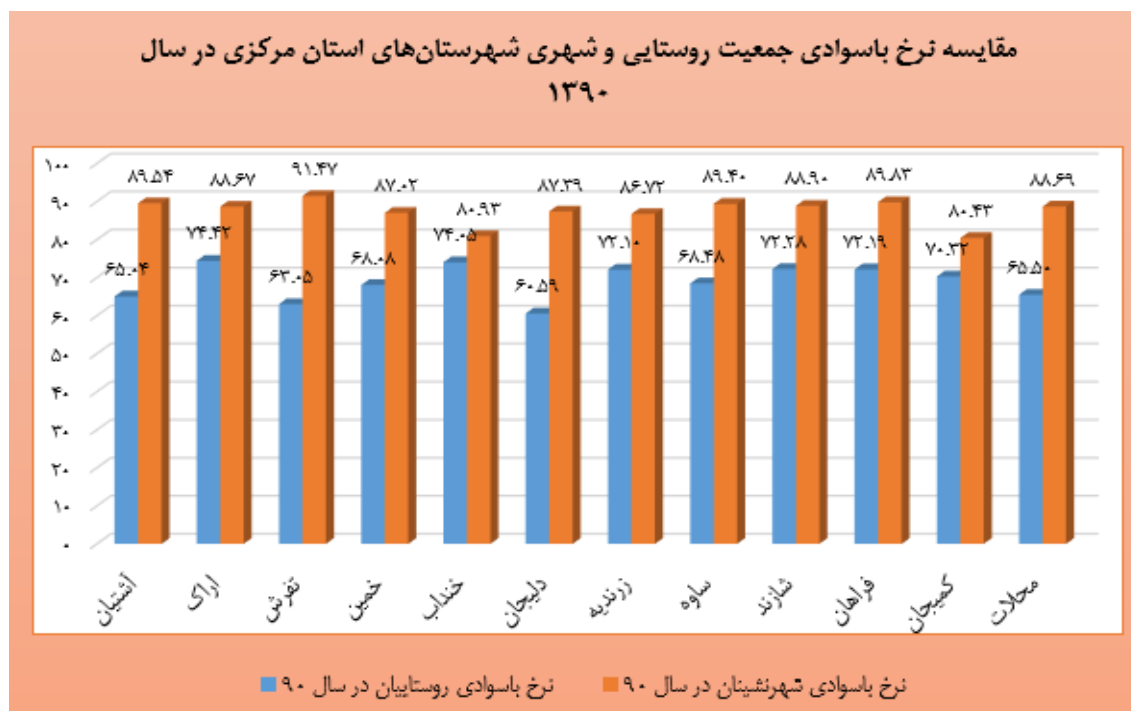
شکل ۳: مقایسه سهم جمعیت روستایی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

بررسی نرخ باسوادی در شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۹۰ نشان می‌دهد که این شاخص برای شهرستان محلات معادل ۸۵,۶۱ درصد بوده است و این شهرستان از حیث این شاخص در رتبه دوم میان شهرستان‌های استان قرار می‌گیرد. این درحالیست که نرخ باسوادی کشور در همین سال معادل ۸۴,۷ درصد و نرخ باسوادی استان مرکزی نیز ۸۳,۸ درصد بوده است.

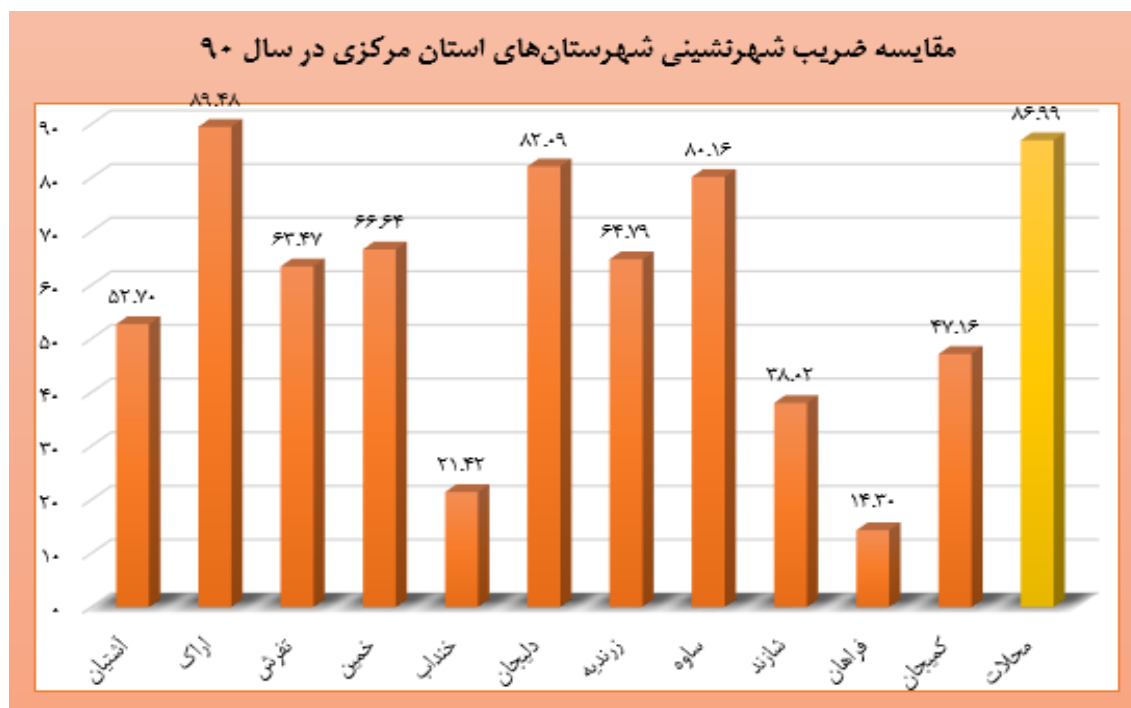
شکل ۴: مقایسه نرخ باسودای شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

همچنین بررسی نرخ باسودای به تفکیک جمعیت شهری و روستایی نشان می‌دهد که نرخ باسودای جمعیت شهری شهرستان محلات در سال ۱۳۹۰، ۸۸.۶۹ و نرخ باسودای جمعیت روستایی در همین سال ۶۵.۵۰ بوده است. لازم به ذکر است میانگین نرخ باسودای شهری و روستایی کشور در همین سال به ترتیب ۸۸.۶ و ۷۵.۱ درصد بوده است.

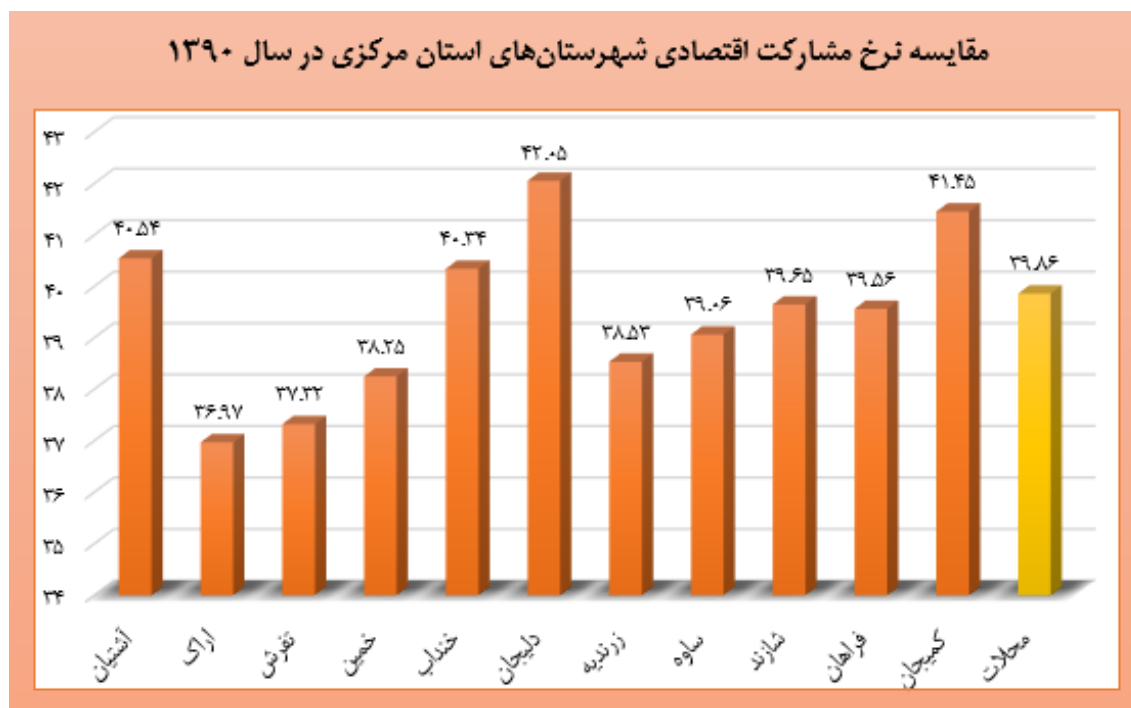
شکل ۵: مقایسه نرخ باسوادی جمعیت شهری و روستایی شهرستان های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

شکل بعد ضریب شهرنشینی شهرستان های استان مرکزی را نشان می دهد. همانگونه که مشخص است شهرستان محلات در سال ۹۰، با ضریب شهرنشینی ۸۶،۹۹ در رتبه دوم در میان شهرستان های استان مرکزی قرار گرفته است.

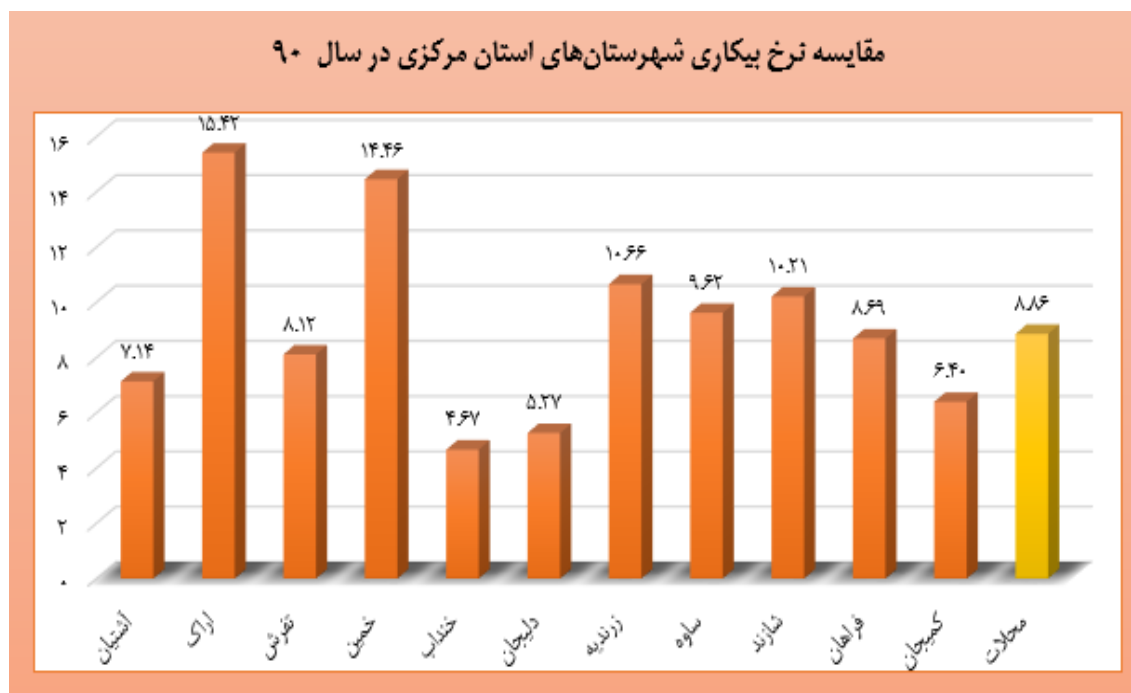
شکل ۶: مقایسه ضریب شهرنشینی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

همانگونه که در شکل بعد مشخص است، شهرستان محلات با نرخ مشارکت اقتصادی ۳۹٫۸۶ درصد در سال ۱۳۹۰ در رتبه پنجم میان شهرستان‌های استان مرکزی از منظر این شاخص، قرار گرفته است.

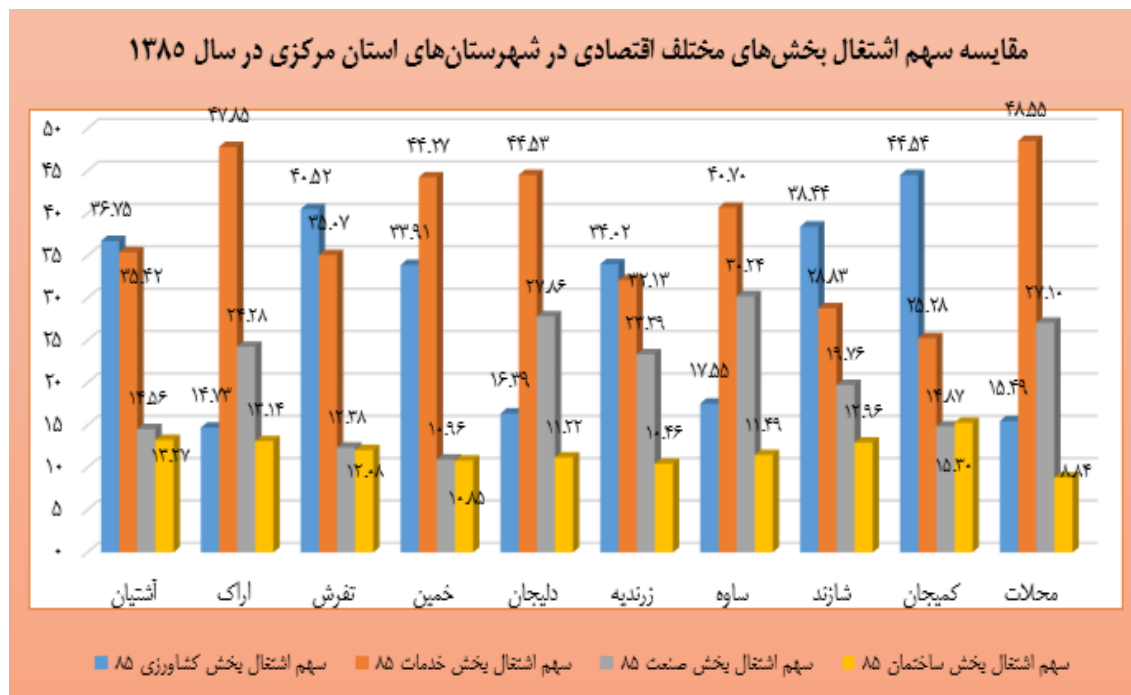
شکل ۷: مقایسه نرخ مشارکت اقتصادی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

مقایسه نرخ بیکاری در شهرستان‌های مختلف استان مرکزی در سال ۱۳۹۰ نشان می‌دهد که شهرستان محلات با نرخ بیکاری ۸.۸۶ در رتبه ششم از منظر این شاخص قرار گرفته است.

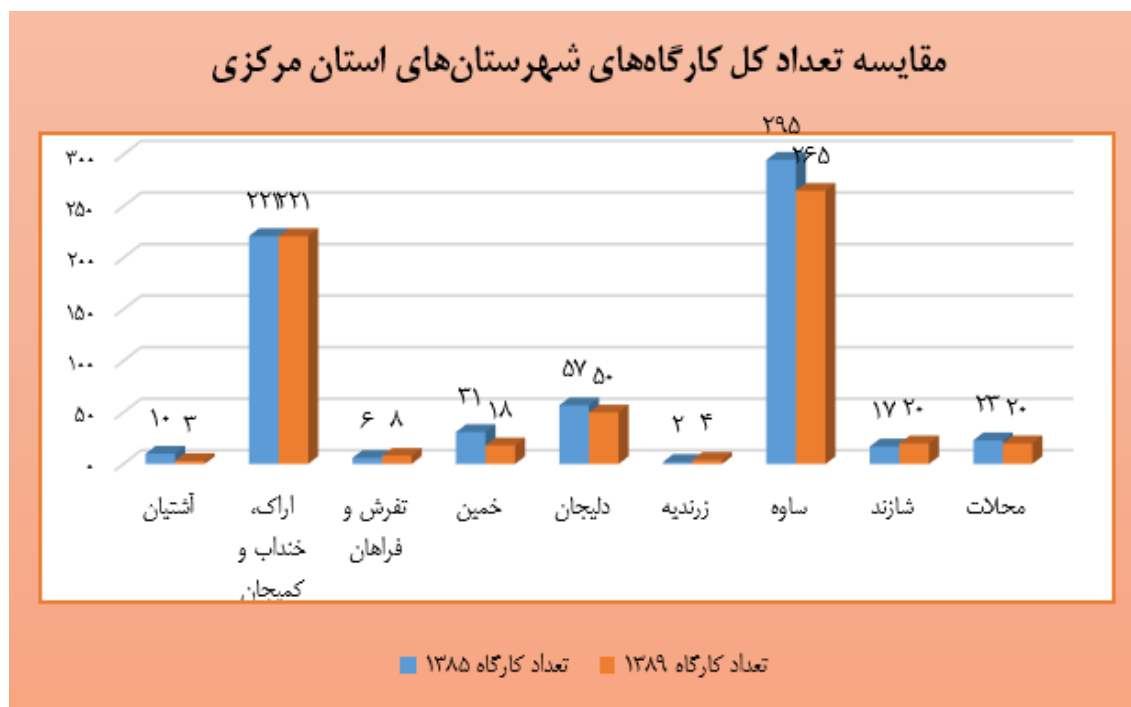
شکل ۸: مقایسه نرخ بیکاری شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

شکل بعد به مقایسه سهم اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی شهرستان‌های استان در سال ۱۳۸۵ می‌پردازد. بر این اساس بخش خدمات شهرستان محلات با ۴۸,۵۵ درصد بیشترین سهم اشتغال را به خود اختصاص داده است و پس از آن به ترتیب بخش‌های صنعت با ۲۷,۱۰ درصد، کشاورزی با ۱۵,۴۹ درصد و ساختمان با ۸,۸۴ درصد، قرار گرفته‌اند.

شکل ۹: مقایسه سهم اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی در شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۸۵

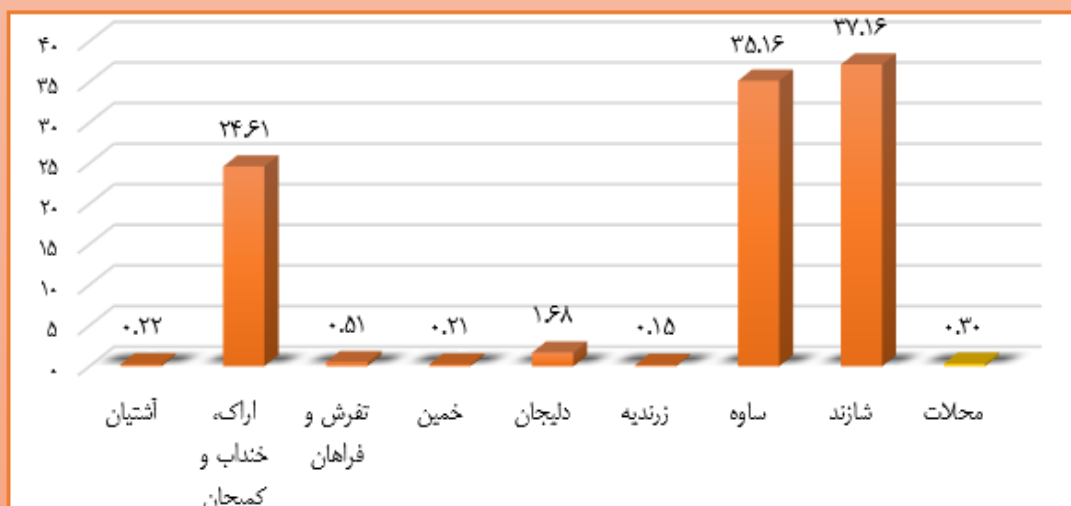
شکل بعد به مقایسه تعداد کارگاه‌های شهرستان‌های استان مرکزی در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۹ می‌پردازد. همانگونه که مشخص است شهرستان محلات در سال‌های مورد بررسی، به ترتیب دارای ۲۳ و ۲۰ کارگاه صنعتی بوده است و از منظر تعداد کارگاه‌ها، پس از شهرستان‌های ساوه، اراک و دلیجان در سال ۱۳۹۰ به همراه شهرستان شازند، دارای بیشترین تعداد کارگاه صنعتی در استان بوده است، با این تفاوت که تعداد کارگاه‌های شهرستان شازند از ۱۷ به ۲۰ افزایش یافته است اما تعداد کارگاه‌های شهرستان محلات از ۲۳ به ۲۰ کارگاه، کاهش یافته است.

شکل ۱۰: مقایسه تعداد کل کارگاه‌های صنعتی شهرستان‌های استان مرکزی

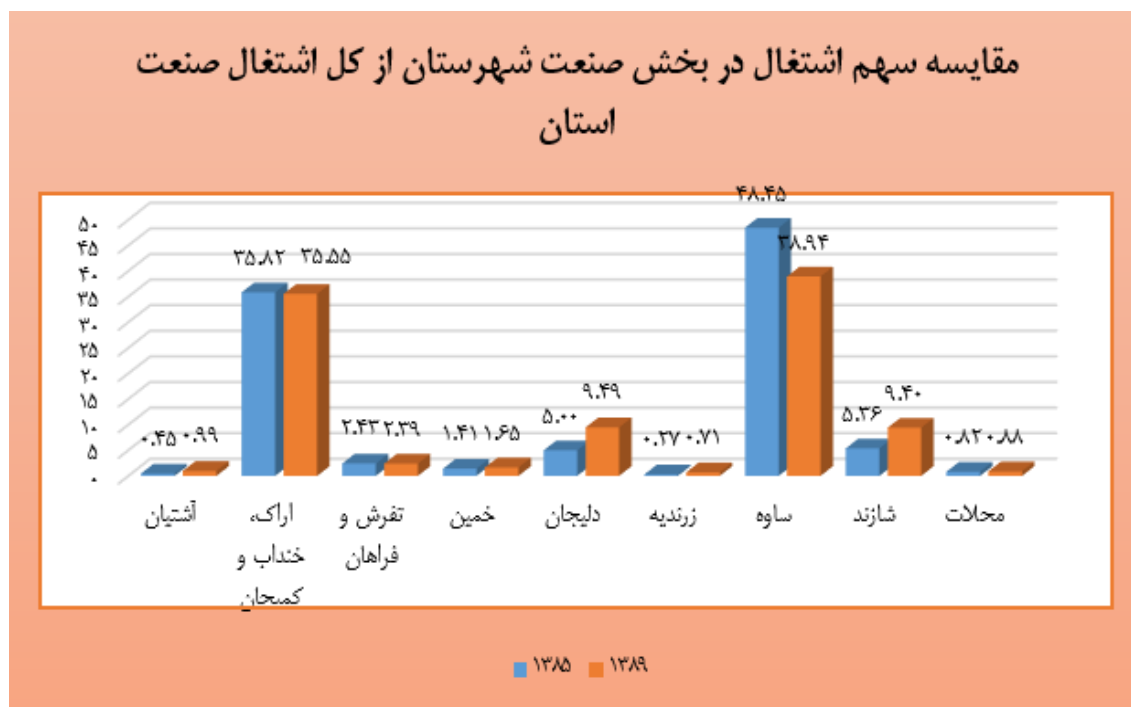
شکل بعد به مقایسه سهم ارزش افزوده بخش صنعت شهرستان‌های استان مرکزی از کل ارزش افزوده این بخش در سال ۱۳۸۵ می‌پردازد. همانگونه که مشخص است شهرستان محلات پس از زرندیه، خمین و آشتیان، کمترین سهم ارزش افزوده را که در حدود ۰٫۳۰ درصد است، به خود اختصاص داده است.

مقایسه سهم ارزش افزوده بخش صنعت در شهرستان های استان مرکزی در سال ۱۳۸۵

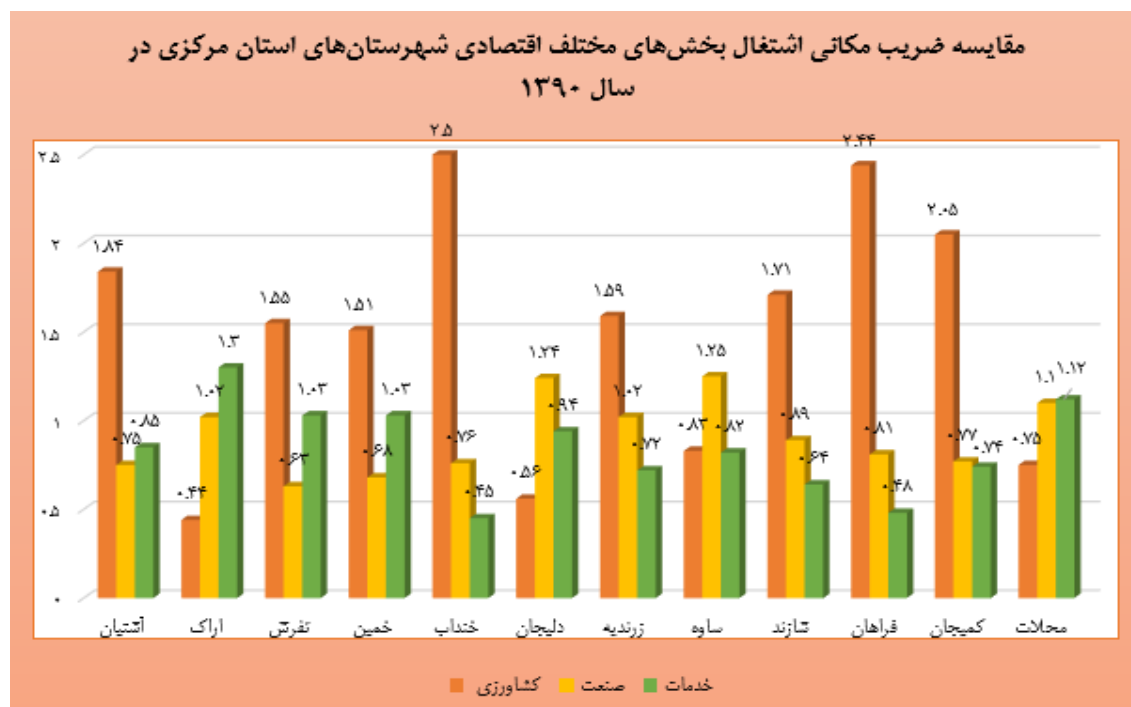
شکل ۱۱: مقایسه سهم ارزش افزوده بخش صنعت در شهرستان های استان مرکزی در سال ۱۳۸۵

بررسی سهم اشتغال بخش صنعت در شهرستان های مختلف استان نشان می دهد که اشتغال در بخش صنعت شهرستان محلات در سال ۱۳۸۹ نسبت به سال ۱۳۸۵ کمی افزایش داشته است و از ۰.۸۲ به ۰.۸۸ رسیده است. سهم اشتغال این شهرستان در سال ۱۳۸۹ کمی بیشتر از شهرستان زرنديه است که پایین ترین سهم اشتغال صنعتی را در استان به خود اختصاص داده است.

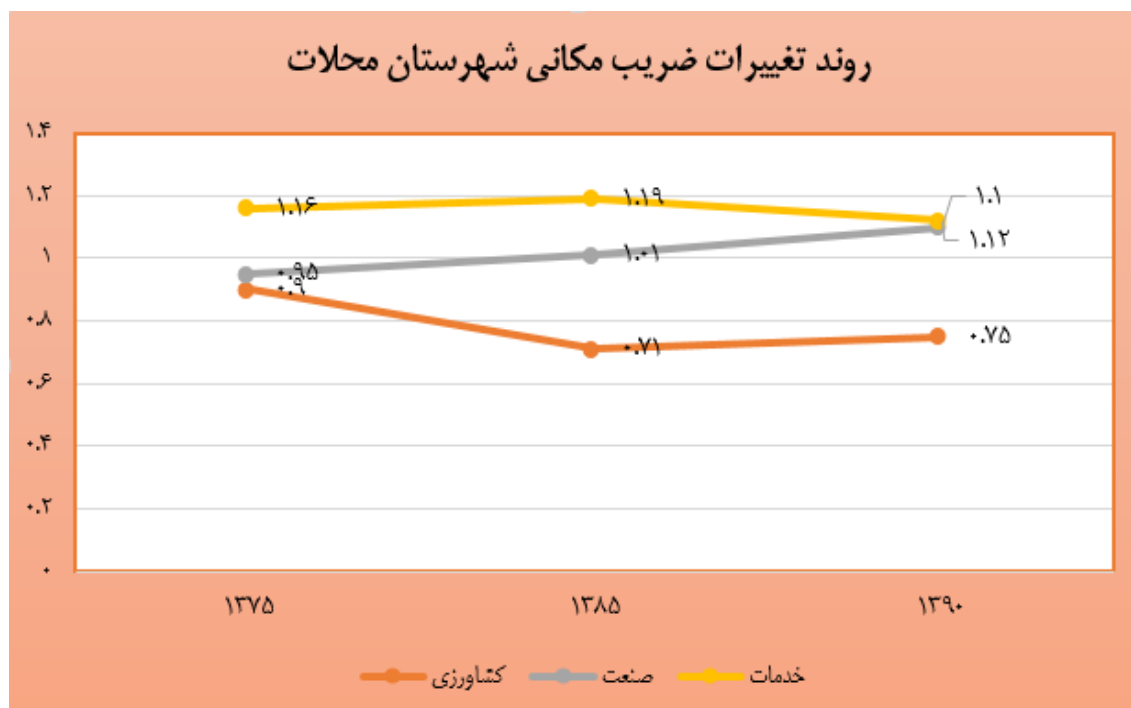
شکل ۱۲: مقایسه تغییرات سهم اشتغال بخش صنعت در شهرستان‌های استان مرکزی

شکل بعد به مقایسه ضریب مکانی اشتغال شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰ می‌پردازد. همانگونه که مشخص است شهرستان محلات در بخش‌های صنعت و خدمات دارای مزیت است و ضریب مکانی اشتغال بخش خدمات در این شهرستان کمی بیش از ضریب مکانی صنعت است.

شکل ۱۳: مقایسه ضریب مکانی اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی در شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

نمودار زیر روند تغییرات ضریب مکانی شهرستان محلات را از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۰ در بخش‌های خدمات، صنعت و کشاورزی، نشان می‌دهد.

شکل ۱۴: روند تغییرات ضریب مکانی شهرستان محلات

همانطور که شکل پیش نشان می‌دهد ضریب مکانی بخش کشاورزی در شهرستان محلات با کاهش مواجه بوده است و ۰,۹ در سال ۱۳۷۵ به ۰,۷۵ در سال ۱۳۹۰ رسیده است.

ضریب مکانی بخش صنعت در طول دوره مورد بررسی فزاینده بوده است و از ۰,۹۵ به ۱,۱۰ افزایش یافته است.

ضریب مکانی بخش خدمات نیز تا حدودی کاهش یافته است و از ۱,۱۶ در سال ۱۳۷۵ به ۱,۱۲ در سال ۱۳۹۰ رسیده است هرچند که همچنان این بخش دارای مزیت است.

به این ترتیب با توجه به شاخص ضریب مکانی، اولویت اول برای شهرستان محلات بخش صنعت و سپس بخش خدمات است. جدول ذیل، به بررسی فعالیت‌های خرد شهرستان محلات که دارای مزیت نسبی هستند، می‌پردازد.

جدول ۱: فعالیت‌های دارای مزیت نسبی شهرستان محلات در سال ۱۳۹۰

رتبه	فعالیت	ضریب مکانی
۱	استخراج معدن	۱۱,۸۵
۲	فعالیت‌های خدماتی مربوط به تامین جا و غذا	۱,۸۲
۳	حمل و نقل و انبارداری	۱,۳۷
۴	هنر، سرگرمی و تفریح	۱,۳۴
۵	فعالیت‌های مالی و بیمه	۱,۲۴
۶	فعالیت‌های حرفه‌ای، علمی و فنی	۱,۲۳
۷	فعالیت‌های مربوط به سلامت انسان و مددکاری اجتماعی	۱,۱۶
۸	عمده فروشی و خرده فروشی؛ تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتور سیکلت	۱,۱۱
۹	فعالیت‌های اداری و خدمات پشتیبانی	۱,۰۸

همانطور که در جدول پیش مشخص است، بخش استخراج معدن اصلی‌ترین فعالیت در سطح شهرستان محلات محسوب می‌شود و با توجه به مزیت نسبی، این بخش اولویت اول فعالیت در سطح شهرستان است. اولویت دوم شهرستان محلات مربوط به فعالیت‌های خدماتی تامین جا و غذا است. دیگر فعالیت‌های با مزیت نسبی نسبتاً بالا در سطح شهرستان مواردی همچون حمل و نقل و انبارداری، هنر، سرگرمی و تفریح ... است.

۲ مهمترین نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای شهرستان محلات

این قسمت برگرفته از نتایج گزارش تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای استان مرکزی است. نتایج این بخش در کنار نتایج سایر بخش‌های مطالعه، می‌تواند تصویر مناسب‌تری از فضای شهرستان محلات ارائه دهد.

۱-۲ نقاط قوت

- S1: تحولات جمعیتی مثبت؛ نسبت جنسی متعادل، نرخ بیکاری کم مردان، مهاجر پذیری و بیشترین نرخ شهرنشینی و بیشترین نرخ مشارکت زنان و سهم کم بی سوادی در اشتغال
- S2: بالاترین سهم شاغلین بخش خدمات استان و توسعه امکانات فرهنگی و رفاه اجتماعی
- S3: شرایط مناسب کشاورزی و تولید گل و گیاهان زینتی و داروئی و تولید عسل مناسب و تولید ماهیان زینتی با شاغلین دارای تحصیلات دانشگاهی
- S4: شرایط اقلیمی و منابع آب سطحی و زیرزمینی مناسب
- S5: وجود شهرک صنعتی؛ ناحیه صنعتی و قطب صنعتی در محلات و قطب صنعتی نیم ور
- S6: وجود صنایع مدرن کوچک مقیاس مانند کارگاه‌های تولید البسه و صنایع کانی غیرفلزی
- S7: ذخایر معدنی مناسب سنگ‌های تزئینی و وجود کارگاه‌های سنگ‌بری در کنار معادن
- S8: وجود جاذبه‌های طبیعی و تاریخی فراوان
- S9: مرکز تحقیقات گل و گیاهان زینتی

۲-۲ نقاط ضعف

- W1: نرخ رشد منفی بخش کشاورزی و صنعت نسبت به سال ۱۳۷۵
- W2: عدم وجود شبکه ارتباطی قوی خصوصا درون استانی و عدم دسترسی به بزرگراه
- W3: کمبود زیرساخت‌های اقامتی و گردشگری
- W4: پراکندگی روستاها و نرخ رشد منفی جمعیت روستایی و مهاجرت به شهر
- W5: عدم نقش شهرک‌ها نواحی و قطب‌های صنعتی در افزایش ارزش افزوده بخش صنعت
- W6: عدم وجود صنایع تبدیلی با توجه به قابلیت‌های صادراتی

۳-۲ فرصت‌ها

- O1: واقع شدن شهرستان در مسیر خط انتقال آب دز به استان قم
- O2: واقع شدن در مسیر گردشگری مذهبی تاریخی و تفریحی
- O3: حمایت بخش خصوصی از زنجیره‌های تولید و مشارکت مردم در فعالیتهای عام‌المنفعه

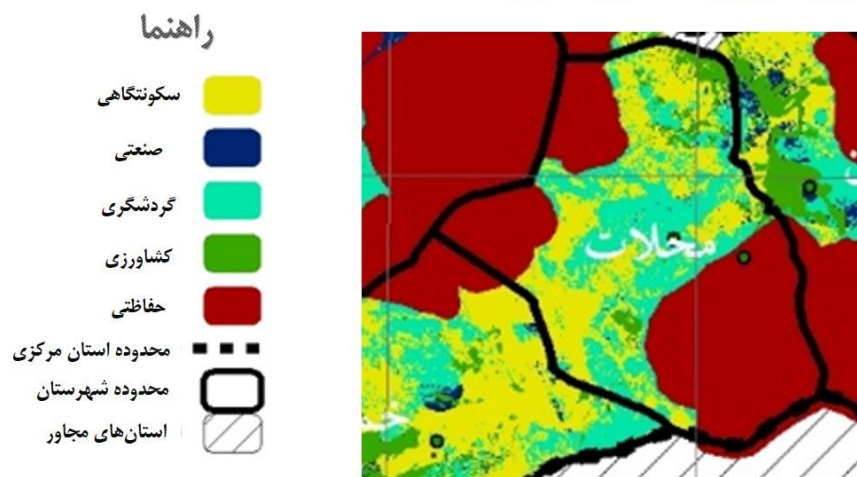
۴-۲ تهدیدات

- T: عدم ثبات قیمت و بازار اقتصادی و فضای رقابتی جهت صادرات محصولات کشاورزی

۳ وضعیت توان اکولوژیکی شهرستان محلات

همانگونه که نقشه توان اکولوژیک شهرستان محلات نشان می‌دهد بخش‌های زیادی از شهرستان محلات در محدوده نواحی حفاظتی استان قرار دارد. این شهرستان، امکان توسعه فعالیت‌های سکونتگاهی و گردشگری را در حد مناسبی داراست. قابلیت توسعه فعالیت‌های کشاورزی و صنعتی در این شهرستان بسیار محدود است.

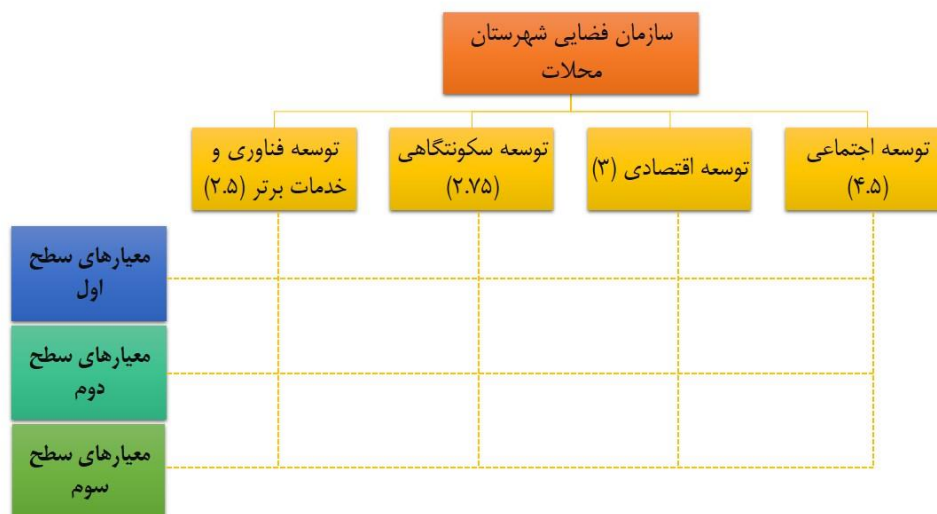
نقشه توان اکولوژیک شهرستان محلات

شکل ۱۵: نقشه توان اکولوژیک شهرستان محلات

۴ وضعیت توسعه اقتصادی، اجتماعی، سکونتگاهی و فناوریانه شهرستان محلات

تحلیل سازمان فضایی وضعیت موجود استان نشان می‌دهد که شهرستان محلات از لحاظ توسعه‌یافتگی اجتماعی، وضعیت نسبتاً مطلوبی دارد. وضعیت توسعه اقتصادی این شهرستان در حد متوسط است و شاخص‌های توسعه سکونتگاهی و توسعه فناوری و خدمات برتر در این شهرستان پایین‌تر از میانگین قرار گرفته‌اند.

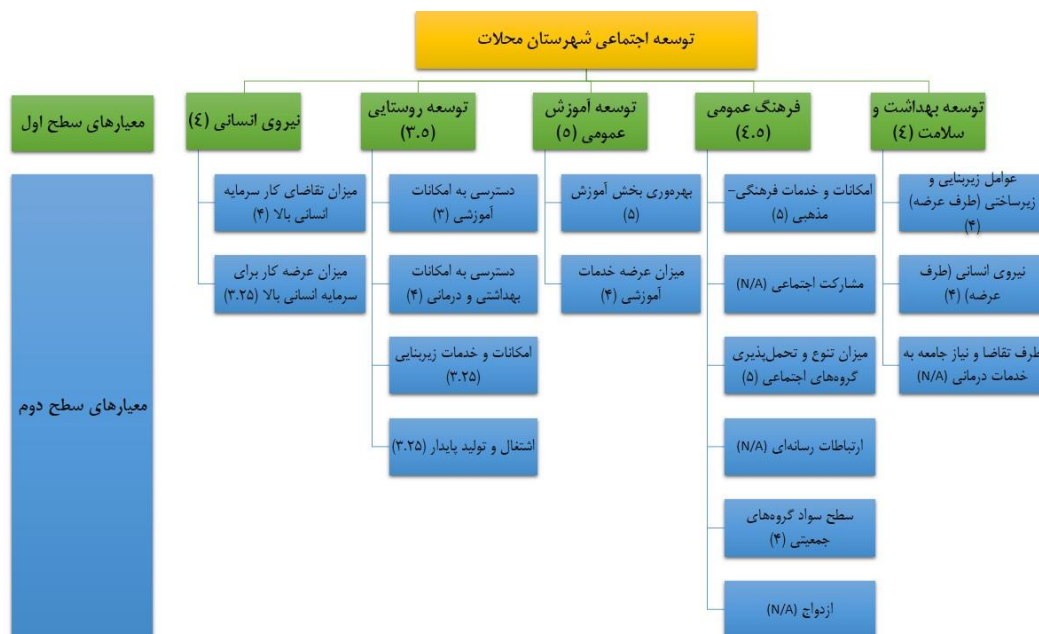

شکل ۱۶: شمای کلی از وضعیت توسعه‌یافتگی سازمان فضایی شهرستان محلات در مقایسه با سایر شهرستان‌های استان مرکزی

در ادامه به بررسی وضعیت توسعه‌یافتگی شهرستان در هر یک از بخش‌های اقتصادی، اجتماعی، سکونتگاهی و فناوری و خدمات برتر پرداخته شده است. لازم به ذکر است اعداد درون پرانتز توصیفی، نسبی و تقریبی است. به این معنا که اگر بخواهیم وضعیت توسعه اجتماعی شهرستان محلات را در مقایسه با دیگر شهرستان‌های استان با توجه به شاخص‌های در دسترس، بررسی نماییم، بر روی طیف لیکرت ۵ تایی، عدد ۴٫۵ نشان می‌دهد که شهرستان محلات وضعیت مطلوب‌تری نسبت به سایر شهرستان‌های استان مرکزی در این حوزه دارد. این اعداد توصیفی از وضعیت سازمان فضایی وضعیت موجود استان مرکزی هستند که در گزارش «سازمان فضایی وضع موجود و عدم قطعیت‌های تاثیرگذار بر آن»، بدان پرداخته شده است. در این گزارش با استفاده از معیارهایی در سه سطح مختلف، وضعیت توسعه‌یافتگی استان مرکزی در ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفت. معیارها و شاخص‌ها با مشارکت خبرگان و متخصصان عضو پانل‌ها تعیین شد و اوزان مربوط به آن‌ها نیز به واسطه مشارکت خبرگان دلفی و پانل، استخراج شد. سایر جزییات، در گزارش مذکور آورده شده است و از ذکر مجدد آن در این گزارش اجتناب شده است.

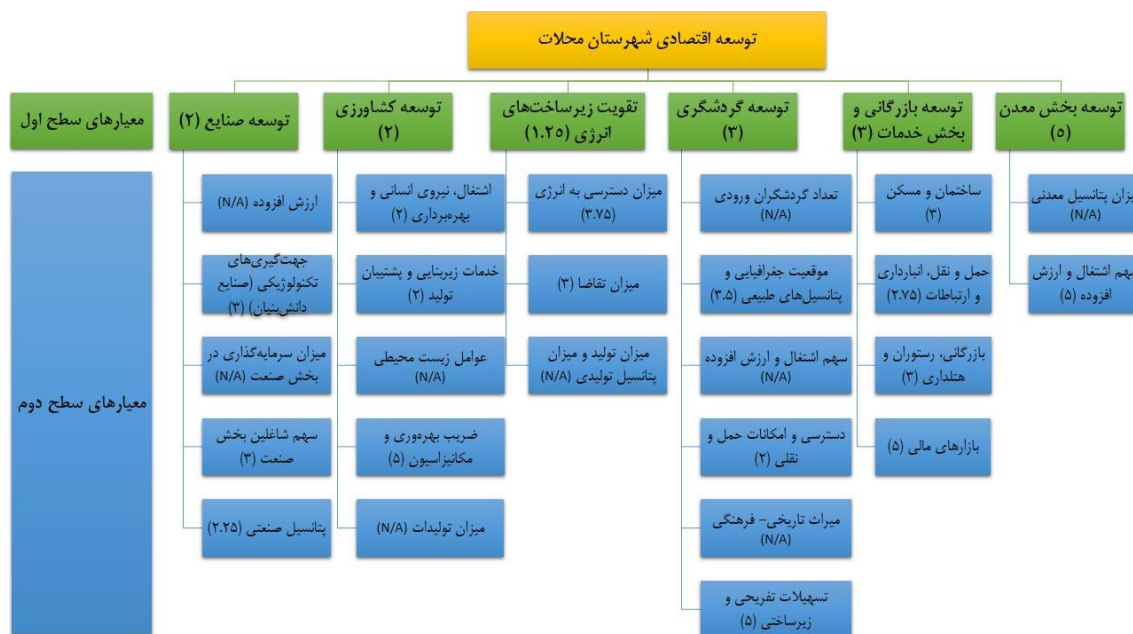
باید توجه داشت که این مقایسه به دلیل عدم دسترسی به لایه‌ها و داده‌های سایر استان‌ها، فقط در سطح استان مرکزی انجام شده است و وضعیت مطلوب یک شهرستان در رابطه با معیاری خاص، الزاما به معنای وضعیت مطلوب آن شهرستان در کشور نخواهد بود.

همانگونه که شکل ذیل نشان می‌دهد، شهرستان محلات به استثنای شاخص توسعه روستایی در سایر شاخص‌های مربوط به توسعه اجتماعی وضعیت مناسبی دارد.

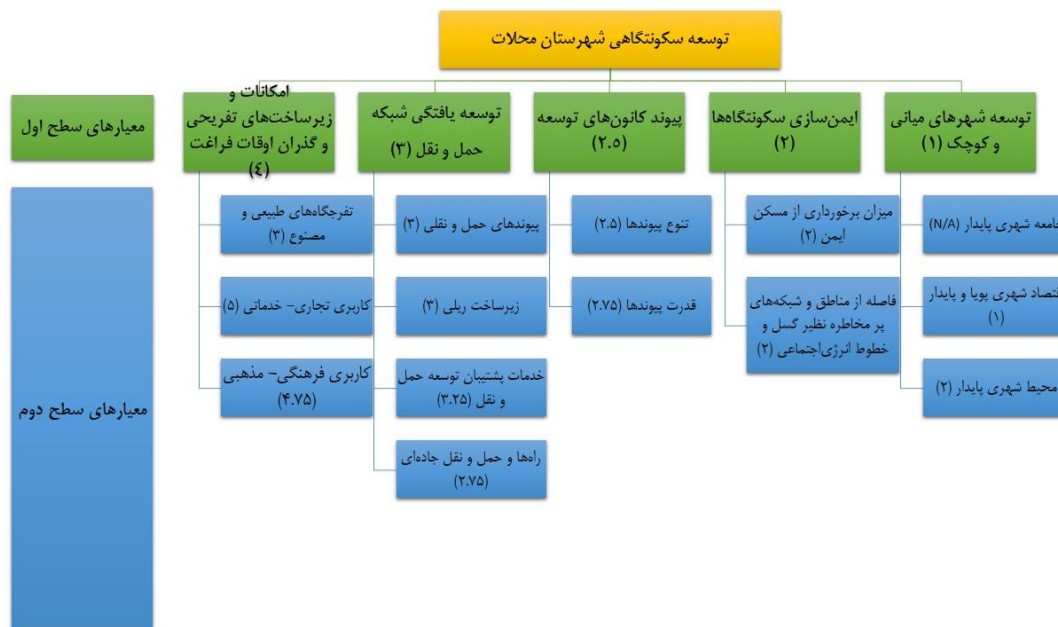
شکل ۱۷: وضعیت توسعه اجتماعی شهرستان محلات از منظر شاخص‌های مختلف

بررسی سازمان فضایی توسعه اقتصادی شهرستان محلات نشان می‌دهد که به استثنای بخش معدن، این شهرستان در سایر شاخص‌های مورد بررسی وضعیت متوسط و رو به پائینی دارد. البته با توجه به توان اکولوژیک پایین این شهرستان در بخش‌های کشاورزی و صنعت، پایین بودن معیارهایی نظیر توسعه صنایع و توسعه کشاورزی تا حدودی قابل توجیه است اما ضعف در سایر ابعاد و جنبه‌های مورد بررسی قابل توجه است.

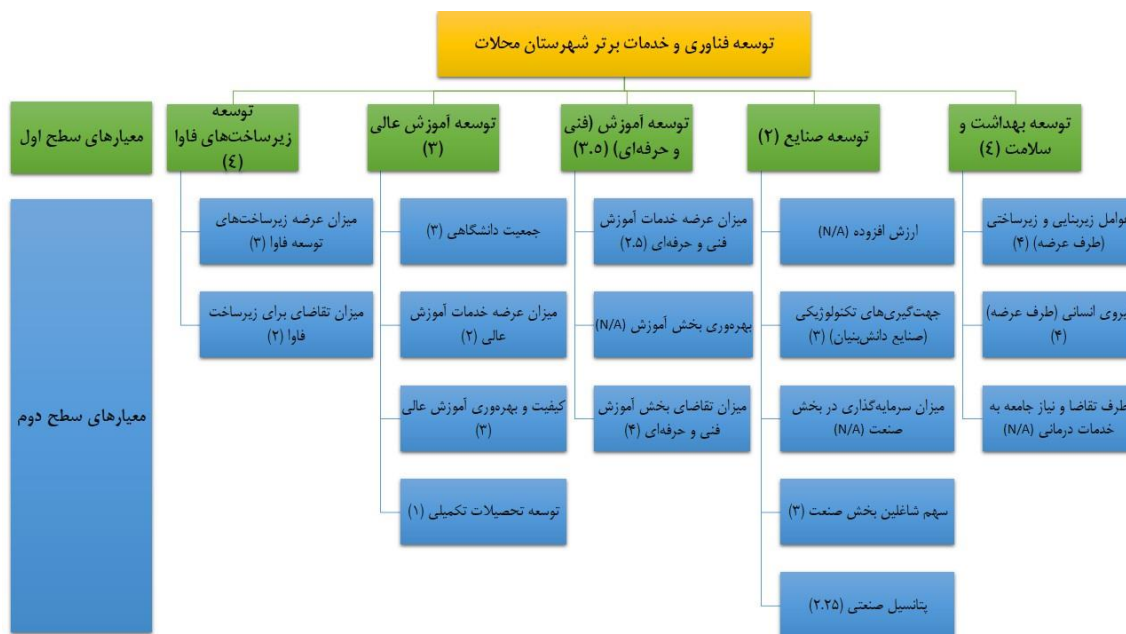
شکل ۱۸: وضعیت توسعه اقتصادی شهرستان محلات از منظر شاخص‌های مختلف

بررسی سازمان فضایی توسعه سکونتگاهی شهرستان محلات نشان می‌دهد که این شهرستان در تمامی معیارها و شاخص‌های این بخش به استثنای امکانات و زیرساخت‌های تفریحی و گذران اوقات فراغت با مشکلات و ضعف‌هایی مواجه است.

شکل ۱۹: وضعیت توسعه سکونتگاهی شهرستان محلات از منظر شاخص‌های مختلف

بررسی سازمان فضایی توسعه فناوری و خدمات برتر در شهرستان محلات نشان می‌دهد که این شهرستان در توسعه آموزش عالی و آموزش فنی و حرفه‌ای وضعیت متوسطی دارد.

شکل ۲۰: وضعیت توسعه فناوری و خدمات برتر شهرستان محلات از منظر شاخص‌های مختلف

۵ نقش شهرستان در راستای تحقق اهداف و پیاده سازی راهبردها

با توجه به چشم انداز آمایشی، اهداف و راهبردهای آمایشی کلانی که در فضاهای سناریوهای استان پابرجا هستند، شهرستان محلات باید نقش های متفاوت و متعددی را بر عهده داشته باشد. جدول ذیل به تناسب راهبردهای آمایشی، وظایف و ماموریت های شهرستان محلات را نشان می دهد. در این جدول به موارد اصلی و اساسی اشاره شده است.

جدول ۲: ماموریت ها و وظایف خاص شهرستان محلات در جهت پیشبرد راهبردهای کلان استان

ماموریت ها و وظایف خاص شهرستان محلات	راهبردهای آمایشی پابرجای استان مرکزی
توسعه فضاهای فرهنگی و ورزشی، تقویت پیوندهای درونی، تقویت محلات به عنوان کانون اصلی گردشگری استان	استراتژی ۱: تقویت هویت منطقه ای-مکانی استان مرکزی و فراهم آوردن زمینه های نگهداشت نخبگان استان
توسعه صنایع مرتبط با زنجیره ارزش صنایع و معادن حوزه سنگ ارتقای سطح فناوری های صنایع موجود به سمت استفاده از فناوری های پیشرفته و سازگار با محیط زیست	استراتژی ۲: گذار از صنایع سنگین به انجام فعالیت های مبتنی بر فناوری های پیشرفته
توسعه تولیدات گلخانه ای و تغییر الگوی کشت، توسعه صنایع تکمیلی (به صورت محدود)	استراتژی ۳: توسعه کشاورزی پیشرفته
توسعه زیرساخت های انرژی، توسعه زیرساخت های حمل و نقل، توسعه آموزش های فنی و حرفه ای مرتبط با فعالیت های محوری شهرستان	استراتژی ۴: افزایش توازن در نظام فضایی استان
توسعه کریدور گردشگری (محلات به عنوان یکی از کانون های اصلی محور گردشگری جنوبی استان)، توسعه گردشگری تاریخی (خوره و آتش کوه)، توسعه گردشگری طبیعی	استراتژی ۵: توسعه کریدور گردشگری استان

ماموریت‌ها و وظایف خاص شهرستان محلات	راهبردهای آمایشی پابرجای استان مرکزی
(جاذبه‌های طبیعی سرچشمه، آب گرم و دهکده گل، توسعه دسترسی و امکانات حمل‌ونقلی، توسعه زیرساخت‌های تفریحی و گردشگری	

۶ نتیجه گیری و جمع بندی

شهرستان محلات با در اختیار داشتن رتبه هفتم سهم مساحتی در استان، پس از شهرستان اراک، کمترین سهم جمعیت روستایی استان را در خود جای داده است. این شهرستان از لحاظ نرخ باسواد و ضریب شهرنشینی، رتبه دوم را در استان به خود اختصاص داده است. بخش خدمات، بیشترین میزان اشتغال را در این شهرستان به خود اختصاص داده است. همچنین محلات، پس از زرنديه، پایین ترین سهم اشتغال صنعتی را در استان به خود اختصاص داده است. از لحاظ شاخص ضریب مکانی اشتغال، این شهرستان در بخش های صنعت و خدمات دارای مزیت است. استخراج معدن اصلی ترین فعالیت شهرستان محلات محسوب می شود. از لحاظ توان اکولوژیکی، این شهرستان، امکان توسعه فعالیت های سکونتگاهی و گردشگری را در حد مناسبی داراست. قابلیت توسعه فعالیت های کشاورزی و صنعتی در این شهرستان بسیار محدود است. شهرستان محلات از لحاظ توسعه یافتگی اجتماعی، وضعیت نسبتاً مطلوبی دارد. وضعیت توسعه اقتصادی این شهرستان در حد متوسط است و شاخص های توسعه سکونتگاهی و توسعه فناوری و خدمات برتر در این شهرستان پایین تر از میانگین قرار گرفته اند. با توجه به راهبردهای آمایشی استان مرکزی، شهرستان محلات، نقش مهمی در پیشبرد راهبردهای تقویت هویت منطقه ای-مکانی استان مرکزی و فراهم آوردن زمینه های نگهداشت نخبگان استان، توسعه کشاورزی پیشرفته، گذار از صنایع سنگین به انجام فعالیت های مبتنی بر فناوری های پیشرفته، افزایش توازن در نظام فضایی استان و توسعه کریدور گردشگری استان، بر عهده دارد.